

”Helikoptern är min zoom”

TEXT OCH FOTO: JÖRGEN CARDELL

Det fanns en tid när flygfotografering kunde liknas vid Vilda Västern.

– Man sköt först och frågade sen, skrattar Pereric Öberg på Svenska Aero-Bilder.

Idag ser ofta uppdragen annorlunda ut - och man slipper kolorera bilderna.

En av de fem miljoner bilder som finns lagrade i arkivet. Bilden visar en gård utanför Enköping, mot Sala. Här syns ett stort antal hässjor och skylar (sådeskärlar som står uppställda mot varandra som små tält).

På många svenska gårdar har den en given plats i finrummet, den flygfotograferade bilden över gården och ägorna runt omkring. Är den tillräckligt gammal kan den vara fotad i svart-vitt och sedan kolorerad. Det betydde att flitiga damer med färg och pensel fyllde i fotot efter givna instruktioner.

– De första flygfotona kom på 1930-talet, berättar Pereric Öberg som äger Svenska Aero-Bilder med bas i Enköping. 50-talet blev sedan eran med dörrknackande försäljare ute på landsbygden. Då handlade det verkligen om att skjuta först och fråga sen. Försäljaren kom i en stilig uniform och visade upp bilden över gården. Det var en slags statussymbol i en tid med få andra bilder i hemmen.

Företagen på den tiden hette bland annat AB Stockholm Aero och Aerotjänst i Vetlanda. Det rådde en knivskarp konkurrens. För att se extra förtroendeingivande ut kläddes försäljarna upp i uniform, ofta med emblem av vingar. Detta trots att 90 procent av dessa försäljare förmodligen aldrig suttit i ett flygplan.

"Spydde som en räv i två dagar"

Desto mer tid uppe i luften har Pereric själv. Han började i branschen redan 1979

och har hunnit med massor av flygtimmar.

– Jag började som 20-åring med en avdankad stridspilot som hette Gunnar Lund. Han hade skjutit ut sig tre gånger med komprimerade ryggkotor som följd. Jag spydde som en räv i två dagar och fick lära mig den hårda vägen. Men jag fortsatte.

Mycket är sig också likt sedan den tiden. Pereric tar bilderna på fri hand i 45 graders vinkel på mellan 30 och 75 meters höjd.

– Fotomässigt fungerar det så att helikoptern är min zoom och ser till att jag kommer på rätt avstånd. Skärpan är inställd på oändlighet och jag försöker ha så snabb slutartid som möjligt.

Dagens uppdrag handlar om att fota ett kraftvärmeverk i Västerås som håller på att renoveras. Liksom många andra gånger jobbar Pereric med piloten och vd:n Göran Wennergren från iTell Helicopter i Västerås.

Över tätbebyggt område får helikoptern inte gå under 1000 fot men ute på landsbygden är det okej med den höjd som uppdraget kräver.

Pereric Öberg visar ett axplock av de fem miljonerna bilderna i arkivet.

Mer om flygfotografering

- Världens första flygfoto togs troligen år 1858 av den kända porträttfotografen Felix Nadar och var ett foto på Paris taget från en varmluftsballong.
- På 1930-talet började flygfotograferingen ta fart. Då såldes bilderna ofta som vykort i bokhandeln.
- Författaren Göran Willis är exempel på en författare som använder flygfoton som utgångspunkt för berättelser. Hans K-spaning från ovan beskriver ett land översälat med mackar, lant-handlar och motell.
- Ända in på 1970-talet skulle alla flygfoton granskas av försvarsmakten. Järnvägsknutar och mobiliseringsför-råd fick absolut inte komma med på bild. Inga horisonter fick synas.

Varje minut är dyrbar i en helikopter. Görän Wennergren från iTell Helicopter och Pereric Öberg har flugit mycket tillsammans och kommunicerar snabbt.

Flyget i Sverige

Dagens objekt
- kraftvärmeverket i Västerås.

– Titta här, pekar Pereric när R44:an går in över centrala Västerås. Där ser du partier som ligger helt i sol och det är så jag vill ha det när jag flygfotograferar. Det blir tydliga och glada bilder med mycket stuns. Det är det som mina kunder efterfrågar. Jag jobbar i en extremt väderkänslig bransch, vilket gör det mesta mer svårplanerat.

"Kan du göra en dödsspiral?"

På vägen tillbaka till flygplatsen passar han på att ta en serie bilder på olika gårdar och torp. Det går med en rasande fart, ungefär en bild var tjugonde sekund på ett nytt objekt. Pereric vet precis i vilken vinkel han ska fota objektet och samarbetet med piloten går smidigt.

– Oj, kan du göra en dödsspiral där borta, säger han till piloten.

Han har nämligen hittat ett föremål som gör sig bra taget på en bild rakt ovanifrån. Hemma på kontoret har han en hel vägg med vad som ser ut som abstrakt konst, men som kan vara geografiska formationer eller detaljer i landskapet. Möjligen blir de till en bok en vacker dag?

Även om nischen med fotografering av gårdar finns kvar är det mycket som har tillkommit i branschen.

– Företag vill ha sina lokaler fotograferade från luften till exempel. Tidningar behöver ibland använda sig av flygfoton. Eller det kan vara ett arkitektkontor som ska bebygga ett område med bostäder. Då kan det vara värdefullt för dem att utgå från ett flygfoto och sedan lägga in 3d-modeller av husen. Det blir mycket lättare att presentera idén på det viset.

På Svenska Aero-Bilders kontor i Enköping finns i dagsläget fem miljoner flygfoton arkiverade. Dessa består av bolagets egna bilder men är också följderna av uppköp och det finns nu bilder från tio tidigare bolag i branschen. På hittaflygbild.nu kan man själv leta om man söker efter ett objekt.

"Sättet att spara känns lite ruggigt"

Det märks att Pereric har dubbla känslor inför den digitala tekniken.

– Här har vi en bild som är 55 år gammal och som vi lever gott på. Det är något som jag kan hålla i och ta på. Sättet att spara idag känns lite ruggigt. Och hur många har inte varit med om datorer som kraschar? Men å andra sidan får jag fråga mig hur många rullbyten jag slipper att göra uppe i helikoptern numera. Och det

är fantastiskt med GPS-data direkt in i bilderna.

På senare tid har mindre RC-helikoptrar använts för att fotografera ur ett Nils Holgersson-perspektiv, men det är inget som Pereric Öberg tror att hans företag kommer att syssla med.

– Jag ser dem inte som någon konkurrens. Jag tror att de lyfter värdet för hela branschen om de kan visa upp bra bilder. Men tårtan är tillräckligt stor, alla kan skära sin egen bit...

En härlig dag för flygfotografering. Sol innebär en garanti för bra bilder, berättar Pereric Öberg.

